

Statnett
Ved Torkil Bårdsgjerde

Bergen 3. april 2025

Forslag til ny tariffmodell – høringsmerknad fra Invest in Bergen

Det vises til Nyhetsarkiv fra Statnett av 13. februar der det annonseres «Ny modell for fastsettelse av tariffer» som sendes på høring med frist for uttale 4. april.

Anleggsbidrag for stamnettet er ett element i forslag til ny tariffmodell, og Invest in Bergen vil benytte anledningen til å kommentere dagens situasjon og kommentere Statnetts forslag som berører anleggsbidrag.

Ny modell for fastsettelse av tariffer – Statnett sin erfaring med anleggsbidrag på transmisijsnettet, og forslag til endringer.

Notatet side 17 oppsummerer dagens situasjon og skriver at «dagens modell har forbedringspotensiale på viktige områder:

2) Anleggsbidrag har vist seg å gi for svakt og noe tilfeldig prissignal»

Det vises også til at «i sum blir anleggsbidragets bidrag til Statnetts inntekter av marginal størrelse sammenlignet med inntektene vi må hente inn via tariffen fram mot 2040. Bidraget til at nye kunder skal ta noe mer av regningen, blir derfor mer beskjedent enn vi vurderte når anleggsbidragsregelverket ble innført».

Det registreres også at «det geografiske aspektet er gjort mindre viktig av kostnadsutviklingen – konkret ved at kostnadene for stasjonene har blitt dobbelt så dyre siden 2021, mens kostnadene for ledning har stått omtrent stille».

Statnett foreslår en revisjon av anleggsbidragsregelverket. Denne er som følger:

Revisjon av
anleggsbidragsregelverket

For at anleggsbidrag skal bli et prissignal som påvirker adferden til nye kunder, er det etter Statnetts syn nødvendig at prissignalet blir gjeldende for alle nye kunder, ikke bare de kundene som vurderes som utløsende for enkelttiltak eller deler av enkelttiltak.
Anleggsbidragssatsen bør være standardisert og mer forutsigbar enn i dag.

Dette tiltaket vil kreve en forskriftsendring. Vi antar at dette er i forskrift til Energiloven. Vi forstår det også slik at Statnett sitt arbeid med dette notatet også henger sammen med pågående arbeid i regi av RME:

RME har fått i oppdrag av Energidepartementet å utrede justeringer i anleggsbidragsregelverket innen 1. juni 2025. Statnett vil bidra inn i denne prosessen. Et bedre anleggsbidragssignal vil bidra til mer effektiv utvikling av nettet.

Hvorfor Invest in Bergen gir uttale

Invest in Bergen jobber for å få flere bedriftsetableringer i bergensregionen. Vi retter særlig oppmerksomheten vår mot større industrietableringer som i de aller fleste tilfellene krever store mengder fornybar kraft. Det er dessverre blitt en mangelvare i regionen. Derfor har vi i de siste årene brukt tid og krefter på å delta i prosesser som kan sette fart på krafttilgangen i regionen. Vi ser nå at oppmerksomheten vi og andre i regionen har hatt på dette feltet er blitt hørt, men vi er langt fra i mål, og opplever at utenlandske bedrifter som ønsket å vurdere vår region som sted for etablering, ikke kommer hit, fordi vi ikke vet når vi har nok kraft å tilby.

Invest in Bergen er fra 2025 i hovedsak finansiert av Vestland fylkeskommune. www.investinbergen.no. Vi har et tett forhold til Invest in Norway som er Innovasjon Norge (IN) sitt nasjonale «innflaggingsapparat» og som i de fleste tilfellene vil være vår kilde til de største potensielle industrielle etableringene. Se gjerne IN sin «site finder» der de mest sentrale næringsparkene i bergensregionen markedsføres internasjonalt. [Site Finder | Invest in Norway](#)

Hvorfor er Invest in Bergen spesielt opptatt av anleggsbidrag på transmisjonsnettet.

Kunder av nettselskapene i distribusjonsnettet (DSO) har alltid hatt krav til å betale anleggsbidrag for oppkoblingen fra den nye kunden inn til nettselskapets nett. Dette kan i mange tilfeller – særlig der det er avstand til nettstrukturen være et kostbart element i en etablering, men dette har vært forutsigbart og jevnt over en internasjonal praksis.

Transmisjonsnettet (stammnettet) har derimot vært et felleskapsgode og har vært dekket av alle brukerne – både industri og forbrukere. Nettpolitikken er ellers basert på at det er en relativ match mellom tilbud og etterspørsel. Et viktig politisk grep har derfor vært å ha et system som forsikrer mot (over-) investeringer som det reelt sett ikke er etterspørsel etter.

Rundt 2020 eller litt tidligere erkjennes det at Norge ikke har et nett som er bygget for den økte etterspørselen som følge av det grønne skiftet. Kostnadene for Statnett til å rette opp i dette var langt større enn det selskapet fikk overført i Statsbudsjettet for å utføre jobben. Ved en endring av Energiloven i 2021 ble det åpnet for – eller kanskje riktigere gitt et krav om medvirkning fra industriaktørene i utbyggingen av transmisjonsnettet, når dette må oppgraderes.

Resultatet av dette er at kunder av Statnett den seinere tid i vår region har fått krav om anleggsbidrag på NOK 2 mill. pr. omsøkt MW. Denne summen har økt fra 1,2 til 2.0 i løpet av 2024. For industri i det grønne skiftet hvor elkraft er en vesentlig komponent vil etterspørsel etter effekt på over 100 MW gjerne være regelen mer enn unntaket.

Strøm er ellers en sjelden vare, og selskapene står årevis i kø for å kunne få tildelt sine etterspurte MW. Tildelingen av omtrent 300 MW ved ferdigstillingen av gitte investeringer i nettet i 2026 har nå medført at noen av selskapene i køen har trukket seg fra tildelingen.

Kostnadene til anleggsbidrag har vært sterkt medvirkende faktor. Andre selskaper velger å ta imot tildelt strøm på de gitte vilkårene, men finner det urimelig og til dels også uforståelig.

Oppsummert oppleves anleggsbidrag for aktører i vår region som et sterkt konkurransevridende element. Dersom de hadde kunne velge en lokasjon i en annen landsdel som ikke opplevde akutt behov for styrking av transmisjonsnettet ville de ikke ha blitt pålagt anleggsbidrag. Dette gjelder for eksempel for Google i Telemark (Skien) og Green Mountain i Hedmark (Hamar). Begge svært store strømkunder.

Det uforståelige består også i hvilke tiltak i nettet som på sett og vis er pekt ut til å danne grunnlag for anleggsbidraget. Hvorfor disse og ikke andre eller alle tiltak på transmisjonsnettet. Felles er at de aktuelle mottakerne av anleggsbidragene ikke har mer nytte av de spesifikke investeringene enn andre brukere an nettet.

Både internasjonale etablerere og nasjonale etablerere reagerer på innretningen av anleggsbidraget. Slik det praktiseres i Norge av Statnett gir dette seg utslag i en up front utgift for mulig etablerer gjerne før de har gjennomført sin investeringsbeslutning og gjerne 5-10 før strømmen settes på de anlegg og strekninger som de er bedt om å bidra til å finansiere. Dette blir da en form for Capex kostnad for selskapet. Det normale internasjonalt er at det gjerne kommer en mindre innbetaling i forkant, mens hoved kostnaden vil komme til selskapene i form av innbetalinger i mindre porsjoner over selskapets produksjonstid. Det vil da oppleves som en Opex kostnad som i mye større grad kan kobles opp mot selskapets inntjening.

Politikk er gjerne det muligens kunst. I stedet for å gå høyt opp på banen og kreve at loven må endres tilbake til tiden før 2021 og fjerne alle anleggsbidrag fra stamnettets kunder ønsker vi i første omgang å sette prinsippene under debatt. Vi har gitt uttrykk for et behov for en mye klarere forståelse av hva og hvordan ulike prosjekter på stamnettet skal danne grunnlag for bidrag fra industrien framover.

Vi har også ønsket en diskusjon om muligheten for kundene eller selskapene til å kunne videreformidle noe av sine investeringer dersom de må trekke seg ut av sine respektive prosjekter. I dag binder de seg til en fullføring uansett utfall av sin egen bedriftsetablering.

Vi tror ikke innkrevingen gjøres på bakgrunn av mangel på likviditet i systemet. Vi foreslår derfor at Regjeringen legger til rette for en praktisering av systemet framover som fanger opp kritikken over å måtte investere i nasjonal infrastruktur i forkant av bedriftsetableringen, i stedet for å kunne gjøre dette i etterkant og som en form for avdrag.

Merknader til det konkrete høringsforslaget fra Statnett:

Noen av våre merknader over til innretningen er i liten grad gjenstand for vurderinger fra Statnett sin side. Vi ber likevel om at disse synspunktene knyttes til kommende vurderinger i saken, selv om vi ser at aktualiteten trolig vil bli mye mindre ved ny foreslått modell.

Vi deler imidlertid den situasjonsbeskrivelsen som Statnett legger til grunn i sitt notat og er glad for at denne presenteres nå og danner grunnlag for konkrete endringsforslag.

Vi støtter også forslag til endringer om at alle nye kunder vil danne grunnlag for anleggsbidrag uansett hvor kundene blir knyttet til transmisjonsnettet. På denne måten vil dagens konkurransevridende praksis fjernes.

Vi har en forventning til at nødvendig oppfølging blir gjort fra RME / NVE / ED for å få på plass de nødvendige endringer i forskriften til Energiloven.

Vennlig hilsen/
Regards

Vidar Totland
INVEST
IN|BERGEN

M: +47 959 12 970
vidar@investinbergen.no

www.investinbergen.no